

TWEESPRAAK

In de rubriek *Tweespraak* leggen we een discussievraag voor aan twee mensen die er een verschillende visie op nahouden.

Eucharistie in het dialect, goed idee of ongepast?

In de Sint-Andrieskerk in hartje Antwerpen gebruikt pastoor Rudi MANNAERTS wel eens de streektaal van 't Stad in de eucharistie. Tot zijn eigen verbazing zet dat de gelovige sinjoren aan tot grotere aandacht.

Rudi Mannaerts
Pastoor van de Sint-Andrieskerk
in de stad Antwerpen

Wanneer de apostelen op Pinksteren 'alle talen spraken', dan mogen we veronderstellen dat ook onze eigen streektaal daartoe behoorde. Daarom steken we in de Sint-Andrieskerk op Sinksen de preek af in het Antwerps, en wel vanaf onze beroemde preekstoel. Ambiance verzekerd. Sinds enkele jaren vieren we met carnaval zelfs de volledige eucharistie in het Antwerps.

Een buitenstaander die nog nooit eerder de eucharistie in het dialect te vieren. Wat wil je als priester echter bereiken in de eucharistieviering? Allereerst kwaliteit, een 'heilige' ontmoeting waarbij we ons door Gods mysterie laten raken en die we in het leven beantwoorden met actieve, geëngageerde toewijding. Daarnaast – mogen we nog ambitieus zijn? – is ook kwantiteit belangrijk. Hoe meer volk, hoe beter. Ook de eerste missionarissen hanteerden om die reden toch de taal van hun toehoorders?

Wat bleek – tot onze eigen verbazing – toen we voor het eerst de eucharistie in het Antwerps vierden? Dat er geen mis is waarin de stilte van de kerkangers zo hoorbaar is. Door hun

nieuwsgierigheid – „Hoe zal hij dat nu zeggen?“ – luistert men aandachtiger. Je kunt een speld horen vallen, zelfs tijdens de collecte wanneer vaak genereuze briefjes in de schaal dwarrelen. Ook de vaste gebeden op het misblaadje zijn in het Antwerps en worden duchtig meegebeden, niet gepreveld. Dat versterkt het gevoel van onderlinge verbondenheid. En wat een opkomst. Niet de gebruikelijke negentig koppen. Pinksteren 2016 telden we maar liefst 620 aanwezigen.

De streektaal leent zich tot een meer plastisch taalgebruik. Daardoor wordt de homilie humoristisch gekruid, met geregelde glimlach van dien. Evenzeer draagt ze bij tot een meer directe en boeiendere manier

van vertellen, in tegenstelling tot 'prekerige' en slaapverwekkende algemeenheden. Bovendien zet dialect de predikant onbewust aan tot meer vrijheid bij het spreken, wat – zeker als het gaat over andermans zwakheden – best wordt gesmaakt.

Als titel van mijn homilie kies ik een Antwerpse uitdrukking zoals *Nie warem, nie willen of Poempe of verzoape*. Die leuze dient als kapstok en we laten ze telkens, bij het besluiten van een deelthema, door alle aanwezigen scanderen. Gebruiken ze die zegswijze nadien in het dagelijkse leven, dan denken de toehoorders misschien even terug aan die preek.

Laat u zich maar overtuigen door de filmpjes en preken op www.sint-andrieskerk.be.

Patrick Lateur
Classicus, vertaler, dichter en
bloemlezer

Occasioneel gebruik van dialect in de liturgie kan best eigenaardig zijn, maar de eigen aard ervan is dat het niet blijvend zal aanspreken. De taal zelf, de gemeenschap en de liturgie stellen andere eisen.

Wat men denkt en voelt, wat men gelooft, drukt men het best uit in de rijkdom van de standaardtaal, die voor alle gelegenheden en omstandigheden het juiste woord in het juiste register aanreikt. Het Standaardnederlands blijft de garantie voor geschakeerd en verfijnd taalgebruik. In haar gebeden, lezingen en gezangen kent de eucharistieviering op zich al een eigen en hoog taalregister, dat moeilijk bereikt wordt met een streektaal, die wel kleur- en klankrijk is, maar onvermijdelijk tekortschiet wanneer men op een precieze manier gedachten wil overbrengen, overtuigingen wil uitspreken. Dialect charmeert, standaardtaal nuanceert.

De taal die een kerkgemeenschap spreekt, is meer dan een taal die enkel maar regionaal functioneert. Een vierende gemeenschap overstijgt haar eigen grenzen en spreekt de taal van een zo groot mogelijke groep binnen één taalgebied. Van Poperinge tot Groningen wordt een taal gesproken waarin iedereen elkaar kan begrijpen. Nog niet zo lang geleden had men mis-

schien de illusie dat het Latijn, dat weinigen begrepen, de geloofsgemeenschappen verbond. De overgang naar de respectieve volkstalen was een noodzakelijke en verrijkende stap. De bekommernis om dialecten of folkloristische gebruiken levendig te houden, doet nu de slinger in de Kerk soms doorslaan, werkt verengend en getuigt niet meteen van universaliteit.

Ook vanuit liturgisch standpunt is het gebruik van de standaardtaal een vereiste. Ruimte en rituelen, houding en gebaren, handelingen en gezangen, en dus ook het gesproken woord zijn belangrijk om het sacrale karakter van de liturgie te vrijwaren. Sacraliteit overvalt ons niet zomaar, het is een dimensie die mensen zelf door hun zin voor licht en ruimte, voor ritus en gebaren, en ook voor taal, van onderuit mee gestalte helpen geven.

Die sacrale sfeer is een voorwaarde voor een liturgie die allereerst Gods verbond met mensen wil vieren. Het leven van elke dag draagt men mee, maar elke viering overstijgt terzelfder tijd dat leven. Vieren vraagt een stijl qua houding en kledij. En ook qua taal. Banaliteit mag sacraliteit niet in de weg staan.

De standaardtaal garandeert een hoog taalregister. Zij geeft de vierende en biddende gemeenschap een meer universele dimensie en zij versterkt het sacrale karakter van liturgische vieringen.

© Reinhart Croon

LEZERSBRIEVEN

Reageren op artikelen? Schrijf naar **KERK & leven**, Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen of e-mail naar lezersbrieven@kerknet.be, met vermelding van uw naam en adres. De redactie behoudt zich het recht lezersbrieven taalkundig te bewerken en in te korten.

Catalonië

KERK & leven, 20 SEPTEMBER 2017

Dat de Kerk zich niet mengt in de discussie over de onafhankelijkheid, lijkt me logisch. Onbegrijpelijk vind ik wel dat de Kerk niets te vertellen heeft over de manier waarop de Spaanse regering het referendum onmogelijk wilde maken. Dat betekent dat de Catalanen het recht wordt ontzegd te stemmen, het recht zich uit te spreken voor of tegen. De vrije meningsuiting is een fundamenteel recht.

De Kerk hoort alle fundamentele mensenrechten te verdedigen. Er was een tijd waarin de clerus opkwam tegen onderdrukking, onder meer in Zuid-Amerika. Wat langer geleden was dat ook het geval met de *petits vicaires*, die Vlaanderen hielpen de dominantie door een Franstalig landsbestuur te overwinnen.

Albrecht DE SCHRIJVER, Asse

Kerk en politiek (1)

KERK & leven, 27 SEPTEMBER 2017

De oproep om als christenen te wegen op het politieke debat is terecht en verfrissend. Het verheugt me dat almaar meer christenen proberen een christelijke mens- en maatschappijvisie uit te dragen. Al jaren pleit ik ervoor dat zowel individuele christenen als de georganiseerde kerkgemeenschappen deelnemen aan het publieke debat.

De kerkelijke instellingen moeten partijpolitiek engagement vermijden, maar zelfbewust opkomen voor de evangelische waarden in de samenleving en ze helpen verspreiden. De Kerk moet duidelijker aanwezig zijn op het publieke forum. Individuele christenen die eerlijk en geëngageerd hun stem laten horen in politieke partijen verdienen respect en aanmoediging.

Gust ADRIAENSEN, Retie

Kerk en politiek (2)

KERK & leven, 27 SEPTEMBER 2017

Ook in Nederland is een nieuwe balans tussen politiek en religie nodig. Het is zaak om diverse religies bij de overheid aan tafel te krijgen. Dat geldt zowel voor het landelijke als het lokale niveau. Het welzijn van mensen is onderwerp en doel van die samenwerking.

Ad VAN DER HELM, via Kerknet

Kerk en politiek (3)

KERK & leven, 27 SEPTEMBER 2017

Kerkleden in een leidende functie – parochieteam, kerkraad, catechisten, diakens, priesters – kunnen en mogen niet concreet aan politiek doen. Wel mogen ze een persoonlijke mening hebben. Een goed draaiende parochie zal de facto wegen op het politieke debat.

Flor Stes, Schoten

Advertentie

Mijn Stannah Siena, aangepast aan mijn behoeften

Documentatie en gratis prijsophaal op 0800 95 950

info@stannah.be www.stannah.be

Naam + Voornaam
 Adres
 Postcode Tel :
 Stad E-mail

Stannah sprl
 Poverstraat 208, 1731 Relegem

Stannah